

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mimosoudní vypořádání pohledávek na účtech a finančních produktech ve společném jmění manželů

Účelem tohoto příspěvku je poukázat na nedostatky stávající právní úpravy a vyvolat odbornou diskusi na téma možné změny právní úpravy tak, aby měl manžel možnost domoci se informací o účtech druhého manžela bez soudní ingerence.

Práva a povinnosti z účtu jako součást SJM

Ve své advokátní praxi se opakovaně setkávám s praktickým problémem, který se týká **mimosoudního vypořádání** práv a povinností z účtu (někdy se uvádí „zůstatek na účtu“ či „pohledávka“) ve společném jmění manželů (dále jen „společné jmění“ nebo „SJM“) za situace, kdy se jedná o tzv. zákonný režim společného jmění dle ust. § 709 obč. zák.

Dle ust. § 709 odst. 1 obč. zák. je součástí společného jmění to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství, s výjimkou toho, co

- a) slouží osobní potřebě jednoho z manželů,
- b) nabyt darem, děděním nebo odkazem jen jeden z manželů, ledaže dárce při darování nebo zůstavitel v pořízení pro případ smrti projevil jiný úmysl,
- c) nabyt jeden z manželů jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech,
- d) nabyt jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví,
- e) nabyt jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.

Ze shora uvedeného ustanovení vyplývá, že zůstatky na účtech a finančních produktech (např. stavební spoření, penzijní připojištění atd.) nabyté manžely za trvání manželství jsou součástí SJM.

Prostředky patřící do SJM na účtu jednoho z manželů

Obtíže s vypořádáním společných finančních prostředků patřících do SJM vznikají v praxi mj. proto, že **bankovní účty či jiné finanční produkty jsou vedeny vždy pouze na jednoho z manželů.**

V případě soudního sporu zjišťování informací o účtech jednotlivých manželů problémy nečiní, neboť soud si může informace o existenci účtů, pohybech a zůstatcích na účtech a finančních produktech od banky (popř. jiné finanční instituce) vyžádat a banka či jiná finanční instituce je povinna tyto informace soudu poskytnout.

O problém se však jedná v mimosoudní fázi jednání o vypořádání SJM dohodou, což je preferovaný způsob vypořádání SJM. V této mimosoudní fázi často dochází k situaci, kdy jeden z manželů nemá možnost zjistit, zda má druhý manžel v konkrétní bance účet zřízen a pokud ano, jaký zůstatek na účtu má, a to i přestože jsou na účtu prostředky patřící do SJM, tedy prostředky společné.

Zastupuje-li advokát klienta, který tyto informace nemá a druhý z manželů není ochoten tyto informace poskytnout, popř. tvrdí, že žádné úspory nemá, jedná se nepochybně o nevýhodu. Ve

výhodnějším postavení je naopak klient, který nemá chuť se s druhým manželem o prostředky na svém účtu dělit (ačkoliv jsou společné).

Možnost zjistit zůstatek na účtu druhého manžela

Základní omezení při mimosoudním vypořádání pohledávek na účtech jednotlivých manželů vyplývá ze skutečnosti, že vlastníkem účtu může být pouze jeden z manželů.

Nemá-li druhý manžel zřízené dispoziční právo, popř. zruší-li manžel druhému manželu toto dispoziční právo, druhému manželovi informaci o zůstatku či pohybech na účtu banka nesdělí z důvodu bankovního tajemství. **Institut „společného účtu“ obou manželů jakožto spolumajitelů v této chvíli neexistuje.**

Bankovní tajemství je chráněno čl. 10 Listiny základních práv a svobod a čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Výjimky z bankovního tajemství jsou upraveny v § 38 odst. 3 písm. a) zákona č. [21/1992](#) Sb., o bankách. Právo manžela na informace o účtech druhého manžela v případě, že na účtech jsou prostředky náležející do SJM, mezi takovými výjimkami uvedeno není.

Informační povinnost druhého manžela a její vymahatelnost

Dle ust. § 688 obč. zák. má manžel právo na to, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění, jakož i o svých stávajících i uvažovaných pracovních, studijních a podobných činnostech.

Shora uvedené ustanovení však již neřeší, jak se má manžel tohoto práva domoci.

Dle názoru JUDr. Pavla Vrchy, publikovaného v článku „K právu manžela, aby mu druhý manžel sdělil údaje o svých příjmech a stavu svého jmění“ ze dne 7. 10. 2015[1], lze dle ust. § 712 obč. zák. analogicky aplikovat právní úpravu vztahující se ke spoluvlastnictví.

JUDr. Pavel Vrcha ve svém článku mj. uvádí, že dle ust. § 1118 obč. zák. náleží spoluvlastníku vyúčtování, jak bylo se společnou věcí resp. s finančními prostředky v SJM nakládáno. Autor dále uvádí cit. *“Pokud finanční prostředky, jež tvoří společné jmění manželů, jsou uloženy na bankovním účtu, jehož majitelem je pouze jeden z manželů, pak – s přihlédnutím k výše uvedenému – druhý manžel má právo na informace o stavu a pohybu finančních prostředků na tomto účtu.”* Podle § 1119 o. z. *vyúčtování se lze domáhat po uplynutí doby obvyklé povaze správy společné věci, při zániku spoluvlastnictví nebo při zániku účasti v něm, anebo z jiných důležitých důvodů. Takovým důležitým důvodem jistě bude i situace, pokud druhý manžel „tuneluje“ finanční prostředky ve společném jmění a odmítá manželovi přístup k těmto prostředkům, nebo mu odmítá sdělit informace o stavu a pohybu na takovém účtu, kde jsou uloženy finanční prostředky v režimu nyní zákonného společného jmění.”* konec cit.

JUDr. Pavel Vrcha dále uvádí, že v takovém případě se lze práva na informace o hospodaření se společnou věcí (společnými prostředky) domáhat soudní žalobou.

S názorem JUDr. Pavla Vrchy se v zásadě ztotožňuji s tím, že naznačený postup může být řešením za trvání manželství, pokud se manželé (z jakéhokoliv důvodu) nemají v úmyslu rozvádět a nadále zůstávají v manželském svazku.

Shora uvedený postup však neřeší rychle a účinně situaci, kdy se manželé chtějí rozvést a vypořádat si majetek dohodou dle ust. § 757 odst. 1 písm. c) obč. zák. v rámci takzvaného nesporného rozvodu, popř. po rozvodu dle ust. § 739 obč. zák. ve lhůtě 3 let po rozvodu. Případný soudní spor může být zdoluhavý a podáním žaloby by se manžel dostal do podobné situace, jako kdyby podal žalobu na

vypořádání SJM.

Společný účet manželů

De lege ferenda by mohla shora uvedený problém pomoci částečně vyřešit existence společného účtu obou manželů, ovšem pouze za předpokladu, že by si manželé takový účet zřídili a ukládali na něj všechny prostředky nabyté za trvání manželství. Institut společného účtu manželů by bylo navíc třeba též legislativně vyřešit v souvislosti s otázkou zákonného pojištění vkladů, dědickým řízením či exekucí. V ideálním případě by tedy měli mít manželé pouze společné účty a na nich všechny společně nabyté prostředky, taková ideální situace však v praxi jistě nenastane, tzn. problém to ani teoreticky neřeší.

Prolomení bankovního tajemství

Další teoretickou možností jak za trvání manželství, popř. v tříleté lhůtě po skončení manželství, získat informace o existenci, stavech či pohybech na účtech druhého manžela, je **rozšíření výjimek z bankovního tajemství** v ust. § 38 zák. č. [21/1992](#) Sb., o bankách.

Dle aktuálního znění ust. § 38 odst. 3 zákona o bankách podá banka zprávu o záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství, na písemné vyžádání:

- a) soudu pro účely občanského soudního řízení;
- b) orgánu činného v trestním řízení za podmínek, které stanoví zvláštní zákon;
- c) správčům daně za podmínek podle daňového řádu,
- d) finančnímu arbitrovi rozhodujícímu ve sporu podle zvláštního právního předpisu,
- e) Finančnímu analytickému úřadu za podmínek, které stanoví zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo zákon o provádění mezinárodních sankcí,
- f) orgánů sociálního zabezpečení ve věci řízení o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které klient dluží, včetně dluhu na přirážce k pojistnému, penále a pokutách, orgánů nemocenského pojištění ve věci řízení o přeplatku na dávkách nemocenského pojištění, regresních náhradách a dluhu na pokutách, orgánů sociálního zabezpečení nebo obecních úřadů obcí s rozšířenou působností nebo pověřených obecních úřadů ve věci řízení o přeplatku na dávkách sociálního zabezpečení a dluhu na pokutách nebo orgánů státní sociální podpory ve věci řízení o přeplatku na dávkách státní sociální podpory, který je klient povinen vrátit; to platí i pro vymáhání tohoto pojistného, příspěvku a přeplatku,
- g) zdravotních pojišťoven ve věci řízení o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, které klient dluží; to platí i pro vymáhání tohoto pojistného,
- h) soudního exekutora pověřeného provedením exekuce podle zvláštního zákona,
- i) Úřadu práce České republiky ve věci řízení o vrácení finančních prostředků poskytnutých klientovi ze státního rozpočtu; to platí i pro vymáhání těchto prostředků,
- j) zpravodajské služby za účelem plnění konkrétního úkolu v její působnosti podle zákona upravujícího činnost zpravodajských služeb České republiky se souhlasem soudce; pro vyžádání zprávy se použijí ustanovení zákona upravujícího činnost zpravodajských služeb České republiky,
- k) Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí pro účely výkonu dohledu podle zákona upravujícího sdružování v politických stranách a politických hnutích.
- l) Národního bezpečnostního úřadu, zpravodajské služby nebo Ministerstva vnitra při provádění bezpečnostního řízení podle zvláštního zákona,
- m) Policie České republiky pro účely pátrání po hledané nebo pohřešované osobě nebo předcházení a odhalování konkrétních hrozeb v oblasti terorismu podle zákona o Policii České republiky,
- n) Generální inspekce bezpečnostních sborů pro účely pátrání po hledané osobě podle zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů, nebo

o) Ministerstvu financí za podmíněk, které stanoví zákon o pojišťování a financování vývozu se státní podporou.

Písemné vyžádání musí obsahovat údaje, podle nichž může banka příslušnou záležitost identifikovat.

Dle mého názoru by měl mít manžel právo na informaci o existenci účtu či informaci o zůstatku na účtu druhého manžela i v případě, že na účtu jsou či mohou být výlučné prostředky druhého manžela (např. z dědictví, daru či z doby před uzavřením manželství), kdy skutečnost, že se jedná o výlučné prostředky, bude následně prokazovat druhý manžel jakožto vlastník účtu (např. výpisem z účtu z doby před uzavřením manželství nebo výpisem z účtu prokazujícím, že část prostředků obdržel např. darem či se jedná o dědictví).

Pro vyloučení případů, kdy manželé mají sjednán režim oddělených jmění (dříve tzv. zúžení SJM), je možné za poplatek nahlédnout do rejstříku Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, který vede Notářská komora ČR.

Při podání žádosti za trvání manželství by bylo třeba bance prokázat, že manželství trvá, např. občanským průkazem a současně předloženým čestným prohlášením, po rozvodu manželství by bylo třeba prokázat rozsudkem o rozvodu manželství, že od rozvodu manželství dosud neuplynuly tři roky.

De lege ferenda by bylo možné po bance žádat sdělení, zda účet druhého manžela v bance existuje, jaké je číslo účtu a jaký byl na účtu zůstatek k určitému datu. Podrobné výpisy z účtu za určité období by mohl vyžádat pouze soud v rámci soudního řízení.

Závěr

Existuje část klientů (zpravidla manželek), které mají jen velmi omezený či žádný přehled o tom, kde má jejich manžel účty a kolik na těchto účtech je prostředků spadajících do SJM. V rámci mimosoudního vypořádání SJM se informací o účtech druhého manžela bez souhlasu druhého manžela nedomůžou.

Shora uvedený problém tedy není dle mého názoru pouze teoretický, ale zcela praktický. Vyplývá-li ze zákona, že prostředky nabyté některým z manželů za trvání manželství jsou součástí SJM a jsou tedy společné, měla by existovat zákonná možnost manžela domoci se informací o účtech druhého manžela rychle a účinně, a to ideálně přímo u banky či finanční instituce, u které je účet zřízen. Aktuálně taková možnost v právním řádu zakotvena není.

Otázkou je, zda je po řešení stávající situace poptávka, tzn. zda většině manželů aktuální stav ve skutečnosti nevyhovuje. Značná část manželů či manželek se totiž mylně domnívá, že prostředky na účtech vedených na jejich jméno jsou jejich výlučné prostředky, i když byly nabyté za trvání manželství, a nemají chuť se o ně s druhým manželem v případě rozvodu dělit. Při uzavření dohody o vypořádání SJM, ať již dle ust. § 757 odst. 1 písm. c) obč. zák. nebo dle ust. § 739 obč. zák. tak skutečný rozsah úspor jednotlivých manželů zůstává navždy tajemstvím a zůstatky na účtech a finančních produktech jsou vypořádány tak, že případnou tomu z manželů, na jehož jméno jsou účty vedeny.

JUDr. Petr Kazda

judr.

[JUDr. Petr Kazda, advokát](#)

Palackého třída 223/5
288 02 Nymburk

Pobočka: Rumunská 12, 120 00 Praha 2

Tel.: 325 512 274, 776 573 120
e-mail: advokat@judrkazda.cz

[1] Dostupné na [www](#), k dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)